

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
ovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši
štev 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor slovenskega poslanca gospoda Kluna

v državnem zboru za slovenske
srednje šole.

Ker vem, kako treba hiteti z obravnavo
državnega proračuna in ne zavleči je s pre-
dolгим govorjenjem, bi se ne bil oglasil, ako
bi ta resolucija ne bila tako napadena od leve
strani. Tako se mi pa zdi, da mi je dolžnost
potegniti se za narod slovenski, ki vendar en-
krat nadja se ozira na materni jezik svoj.

Kdor verjame besedam govornikov na levi
strani (Duhaču in Foreggerju), bo mislil, da
se nam v tej zadevi ni kar nič pritoževati in
spenjati po kaki spremembi. Saj gospoda si
štejeta v dolžnost, klicati nam, da se slovenski
jezik zadosti goji in da je kot učni jezik v
šole že zdaj vpeljan, a da, ker je na prenizki
stopinji, večega ozira še vreden ni itd.

V prejšnjih sej eni je že nek poslanec s
Českega nam isto očital ter pravil, da se ne
le pri sodnih in uradih občeje z ljudmi v
njih maternem jeziku, marveč da je tudi učen-
cem dana prilika vzdigniti se do viših šol, ne
da bi bili do tje učili se kaj v kakem drugem,
kakor v svojem maternem jeziku. Jaz ne vem
kje so gospodje one strani tako čudno pod-
učili se o tem; po svojih lastnih skušnjah go-
tovo ne, ker bi ne mogli trditi reči, ki so pri
nas ravno narobe. Že poslanec z Ravnice je
govorniku z velikega posestva českega odgo-
voril, da to českomu narodu nikakor ni toliko
mogoče, kakor nemškemu, in da morajo česke
šole vzdržavati le občine same, za nemške pa

jim skrbi država. Jaz imam tem besedam go-
spoda Tonnerja še pristaviti, da po slovenskih
deželah je to kar naravnost nemogoče, kajti
poldrug milijon Slovencev nima ne ene same
srednje šole, na kateri bi bil slovenski jezik
zares vpeljan kot učni jezik in kjer bi se to-
liko oziralo na nj, kar je potrebno, da se uče-
nec more dobro izobražiti v svojem maternem
jeziku.

Pač nahajamo v proračunski predlogi pri
gimnazijah v Ljubljani, Novem mestu in Kranji
pridjano opombo „nemško slovenska“, in komur
prave razmere niso znane, ta bi prav lahko
mislil, da imamo vsaj na Kranjskem nemško-
slovenske, t. j. utrakvistične (dvojne jezika)
šole. Ker toraj ta pristavek na videz pobija
mojo nasprotno trditev, bom za potrjenje svo-
jih besedi navedel nič manj važno pričo, kakor
prejšnjega naučnega ministra samega. Pri seji
proračunskega odseka 11. febr. 1880 je gosp.
dr. Stremayer na razloge dr. Vošnjakove, ho-
teč braniti se očitania, da je bila Kranjska
gimnazija opuščena le z mržnje do slovenskega
naroda, odgovoril: „Kranjska gimnazija je bila
nemška, toraj razpade natolcevanje pred-
govornika v nič.“ Kdaj je minister povedal
resnico: ali takrat, ko je v predlogi, sestav-
ljeni pod njegovim vodstvom, to gimnazijo ime-
noval „nemško-slovensko“, ali pa takrat, ko
je rekel, da je nemška? Jaz mislim pač, da
le zadnji pot, in to je tudi resnica. Huje ko
po „natolcevanji“ poslanca celjsko-brežjskih kme-
tiških občin (dr. Vošnjaka), ki se vendar na-
slanja na to, kar vlada v svojih predlogah sama
pravi, huje ko po „narodnih hujskajočih listih“

— kakor se je dopadlo takrat reči gospodu
ministru — se zapeljuje po mojih mislih ljud-
stvo s tem, če kdo zdaj tako, zdaj drugače
govori in ravna, kakor mu tisti hip za dosego
cilja bolje kaže.

Še manj je jugoslovanskim dijakom, do-
končavšim srednje šole, mogoče, do dobrega
izobražiti se na kakem slovanskem vseučilišču.
Jaz bi se te reči še dotaknil ne bil, ker ne
spada sém, če bi govornik ravno pred mano
ne bil toliko govoril o vseučiliščih. Imamo pač
jugoslovansko vseučilišče v Zagrebu, ki vendar
le ne bo tako slabo, kakor je govornik pred
mano pravil, in je Dalmatincem, Istrijanom in
Slovcem prav priležno. Ali po dualizmu smo
prišli tako daleč, da je za nas Slovence toliko,
kakor da bi ga ne bilo, ker Hrvaško že tako
rekoč velja za unanjo tujo zemljo in tam
prestani izpiti in pridobljeni diplomi v Cislaj-
taniji nimajo veljave.

Postava zahteva, in to se tudi popolnoma
samo ob seki razume, da bi morali učitelji in
profesorji po srednjih šolah na Slovenskem
memo nemščine tudi slovenščine zmožni biti.
Ali kakor je prejšnji naučni minister znal izraz
„nemško-slovenski“ tako pristriči, da ni ostalo
nič ko „nemško“, tako se tudi s postavno do-
lečbo ni prav natanko ravnalo in nastavljal
so se po naših „nemško-slovenskih“ šolah uč-
itelji ki slovenščine niso ne le dosti zmožni, mar-
več je čisto nič ne znajo. (Klici: čujtel!) In
taki nemški profesorji ne podučujejo le po
višjih, marveč tudi po nižjih razredih naših sred-
njih šol, v katerih velika večina učencev v nem-
škem jeziku še ni tako trdna, da bi mogla

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

VII. Volitev, pred njo in po nji.

(Dalje.)

Drugi dan gre učitelj v mesto k šolskemu
nadzorniku, nič hudega nadja se, ker mu
vest nič slabega ne očita. Kako pa strmi, ko
ga nadzornik sprejme temnega obraza in z ostro
besedo!

„Lepa poročila mi dohajajo o vas“ —
zareži nad njim — „mesto s šolo, se pečate
rajši s politiko, mesto otroke v šolskih rečeh,
podučujete odrasčene v politiki in jih huj-
skate k uporu zoper sedanjí splošni napre-
dek!“

„To ni res“ — reče učitelj odločno.

„Tiho! Jaz imam govoriti, ne vi“ — ga
vstavi nadzornik in nadaljuje: „Tudi ste pre-
več v družbi duhovnikov, ki sta oba huda na-
sprotnika napredka; župnik je še celó javno
v cerkvi s prižnice hujskal k uporu zoper
sedanjo sistemo ali, kar je isto, zoper vlado.“

„Kdo to pravi?“ — zaropče učitelj.

„Jaz nimam odgovora dajati v am, raz-
umite“ — zareži nadzornik še huje in go-

vori dalje: „Poročilo se mi je še, da zane-
marjate šolo o marsikaki priliki, posebno ke-
dar je kak pogreb ali kaka maša za mrtve.“

„Sem pač organist in pevec, a zamuda
ni velika, ker to vse popravim.“

„Izgovor je prazen“ — zarohni mogoč-
njak — „vi ste učitelj, nič družega. Pa še
nekaj. Zakaj pa pri zadnji volitvi niste volili
dr. Zvitoviča, čeravno ste vedeli, da je kan-
didat naše liberalne napredne stranke?“

„Volitev je prosta reč, mislim.“

„Tako? Vi ste na svojem sedanjem me-
stu v slabi družbi, kateri vas bo treba odteg-
niti. Pripravite se na to.“

S tem pokaže mogočni strmečemu uč-
telju hrbet in ko ta vendar še stoji na mestu
kakor okamen, se oni obrne in reče strogo:

„Ali niste razumeli? Nimam več govoriti
z vami.“

Učitelj ves pobit in gre pové domá, kaj se
mu je zgodilo. Gospóda, oče Petelin, Nežika —
vsi strme nad tem, Petelin celó reče: „Sta-
vim glavo, če tukaj kje zopet ne tiči kaj Ja-
neza.“

Ta dan niso še nič sklenili družega ko-
to, da je treba čakati, kaj pride; se bodo že

še potem posvetovali. Noč ni bila nobenemu
izmed njih zeló mirna, posebno gospod žup-
nik je videl črne megle zbirati se nad Brežko
vasjo, pred kratkim še tako mirno in srečno.

Res so bili ti oblaki črni, že so jele ka-
pati debele kaplje ž njih. Prav debela je ka-
nila najprej na gospoda župnika v podobi pi-
sma, ki ga je klicalo k okrajnemu glavarstvu
na odgovor v političnih zadevah. Svest si ni
bil nič slabega, zato se je mirno odpeljal k
gospóski, s katero je imel tako večkrat kaj
opraviti. Okrajni glavar ga nekako temno po-
gleda, mu pokaže sedež in pokliče pisarja.
Gospod župnik se temu zeló čudi, še bolj pa
strmi, ko ga okrajni glavar ogovori:

„Gospod župnik! Priša je zoper vas to-
žba, da ste neko nedeljo v cerkvi s prižnice
hujskali ljudstvo zoper vlado in sedanje po-
stave in meni je naročeno, to reč nadrobneje
preiskavati, predno jo dobi deželna sodnija v
roke. Zato prosim, da mi odgovarjate na vpra-
sanja, ktera vam bodem stavil.“

Po tem je bilo obširno in nadrobno iz-
praševanje in pri tem je gospod župnik zve-
del, kako so bile besede njegove presukane,
zavite v vse drugo, veliko hujšo stran.

dobro razumeti učitelja, kateri jim svoje tvarine ne more umneje razložiti v njenem materinem jeziku. Da se imajo zavoljo tega ne le otroci boriti z največimi težavami, ampak da to silno škoduje tudi učnemu predmetu, tega mi ne bo treba še posebno povdarjati.

Prav tako je med vodji (direktorji) srednjih šol po Slovenskem komaj par tuki, ki s starši svojih šolskih učencev morejo govoriti brez tolmača. (Klici: čujte! čujte!) In vendar veste, gospóda, kako zelo potrebno je to za šolski napredek otrok, da se starši morejo pogovarjati in sporazumeti z vodji šol.

Pač nam ne manjka izvrstnih domačih učiteljev, ali ti so se morali prej omenjenim nemškimi profesorjem umakniti nekaj „iz službenih ozirov“, večkrat pa tudi le zavoljo družinskih zadev, da tist more imeti svojega zeta blizu sebe, ali pa izpraznenega mesta niso dobili, če so se zá nj oglasil.

Da se je prej omenjenim domačim zastavila pot nazaj v domovino, so večkrat — če se ne motim, okoli petnajstkrat — ravno najvažnejša mesta, mesta šolskih vodij, oddali brez vsega, po postavi zapovedanega razpisa. So se pač bali priti v neprijetno zadrego, da bi bili morali zaslužne domače profesorje vendarle v poštev jemati in nazadnje morda celo dati jim prošena mesta; kje pa bi bila ostala potem precartana nemška kultura? In bi tako ravnanje ne bilo morda utegnilo pri nekterih zbuditi slabe misli in suma, da se Slovencem na roke gre, kar bi bilo po mislih nekterih ljudi se ve da strašanska krivica?

Prav tako, kakor z oddajanjem voditeljskih in učiteljskih služeb, je z nastavljenjem šolskih nadzornikov. Za časa Hohenwartovega ministerstva so na Kranjskem pač postavili šolskega nadzornika (Šolarja), ki je bil res kos svojemu poslu; njemu je bilo izročeno nadzorstvo humanističnih in realističnih predmetov. Pa kmalu po odstopu Hohenwartovega ministerstva se je začel mu čas trpljenja. Z izgovorom, da ni ugodno za napredovanje večnosti, če eden nadzornik nadzira vse predmete, so mu odvzeli nadzorstvo realističnih predmetov in izročili to nadzorniku v Gradcu, ki ni hodil le nadzirati, ampak tudi k sejam deželne šolskega sveta v Ljubljano skrbet za povzdigo nemške kulture. Predlanskem pa je bil ta šolski nadzornik (Šolar) premeščen v

Dalmacijo, čeravno on sam tega ni prosil niti želel. Ne bom ravno trdil, da se je to zgodilo zato, ker je slovenskega rodu, vendar se je pa vsakemu tako zdelo. In za tem nimamo nobenega svojega šolskega nadzornika več, marveč izročili so nadzorstvo naših srednjih šol nadzornikom ob skrajnih mejah naših, v Trstu in Gradcu; teh ima pa zdaj vsak oba predmeta, humanističnega in realističnega, kar prej ni smelo biti. Res, lepa ilustracija skrajšanja dela in drž. varčnosti! Razen tega nobeden izmed nju ni zmožen slovenščine. Kako pri tem moreta nadzirati napredek na nemško-slovenskih srednjih šolah, posebno še v slovenščini, to je zastavica, ktero bodo tudi gospodje one strani zelo težko uganili.

Pri takih razmerah se mi prav čudne zde pritožbe nekkih poslancev levice, češ, da je po deželah z zmešanim prebivalstvom nemški življenj v nevarnosti, da se ustavovorni uradniki tožijo, da uradnikom, častnikom in državnim služabnikom na več krajih ni mogoče, svoje otroke dati odgojevati v nemškem jeziku itd. Po načelih poslanca iz Tešena, ki je upiral se temu, da bi se poslanec s Českega potezal za prebivalce v Šleziji, ker ima ta dežela tako sama svoje poslance v tej zbornici, — bi mi gospode z one strani lahko prašali, kako da je to, da oni v imenu vseh Nemcev, toraj tudi za one dežele povzdigajo svoj glas, katerih tu ne zastopajo in ki imajo tudi same svoje poslance?

Pa še celo ako jim pripoznamo to pravico (in zakaj bi je ne?), moramo reči, da je njihov strah za nemštvo prazen. Prav po pravici je nek govornik te strani že omenil, da Nemci nimajo prav nobenega vzroka tožiti, da jih kdo zatira, ker še niso skusili, kaj se pravi zatiranim biti. (Klici: Res je to!)

Vam se čudno zdi, da mi od učiteljev, ki imajo opraviti s slovenskimi otroci, zahtevamo znanje slovenskega jezika. Kaj bi rekli Vi, če bi na kakem čisto nemškem zavodu za kateri koli predmet Vam nastavili profesorja, ki bi ne znal nemški? Ali bi se Vam to ne zdelo nenaravno? Bi li ne zahtevali po vsi pravici od njega znanja nemškega jezika?

No, pri nas so take nenaravne razmere. Je že izjema, če zna kak profesor slovenski, pravilo pa, da mu tega ni treba znati.

Vi ste razkačeni, da je bilo nekaj urad-

nikov Vaše stranke premeščenih, ali bolje: povišanih. Kak hrup bi bili Vi — po Vaših besedah o splošni debati sklepati — zagnali še le, če bi bil nemštvo zadel le stotinski del tega, kar so morali slovanski narodi leta in leta prestajati (Klici: res je!); če bi bili pri Vas profesorje in uradnike, ki ljubezni do svojega naroda in milega materne jezika niso skrivali, uradno ali „iz službenih ozirov“, kakor se pravi, predstavljali na najskrajnejše meje cesarstva, kakor se je pri nas sto- in stokrat zgodilo, čeravno se jim v službenih zadevah ni moglo nič očitati? (Klici: Čujte!)

Govornik one strani se je sklicaval na to, češ, „da Nemci primeroma gotovo ne plačujejo manjših davkov, ko slovansko prebivalstvo;“ temu je pridál, da bi se Nemci pravični postavi o narodnostih ne upirali. Kaj mu je pa ta „pravičnost“ za nenemške narode — in kakor da bi se bil že kesal, češ, da je preveč odjenjal — to je razvidno iz njegovih besedi: da se upira naravni vpeljavi slovenskega jezika v srednje šole! In zakaj se vpira? Ker je po nemških šolah več učencev ko po slovenskih! Mi v tem popolnoma pritrdimo temu štajarskemu poslancu: po nemških šolah je res več učencev ko po slovenskih, kajti slovenskih — kakor sem dokazal, v resnici skoro še ni, toraj še tisti ne morejo obiskovati jih, ki bi jih radi obiskovali.

Tudi v tem se strinjamo z omenjenim poslancem, da so Nemcem davki odmerjeni po isti meri, kakor Slovanom. Toda Nemci vsaj nekaj za to dobé, mi pa smo si morali ob enakem plačevanju davka do zdaj velikrat in v več rečeh sami pomagati, če smo hoteli kaj storiti za razvoj narodnosti svoje. Ko smo se oglasili za slovenske šole, nam je takratno ministerstvo (Giskra) odgovorilo: „Če Slovenci hočejo imeti slovenske šole, naj si jih pa sami napravijo!“ Nemci pa že smejo zahtevati, da se za 5 do 10 nemških otrok napravi šola na državne stroške! Ali tu ne pride človeku na misel znani pregovor: „Kmet — to je pa kaj drugega?“ Jaz sem prepričan, da bi tudi nam ne bili dali onega odgovora, če bi bili zahtevali šole nemške. Saj so še celo za slovansko in tudi nekoliko pollaščno Dalmacijo predlagali nemške šole! Morda bi bili potem nam celo tako velikodušni, kakor so bili

„Kdo je pa tisti lažnjivec in nesramnež, ki je moje besede tako hudobno presukal?“ — praša župnik nevoljen in zavzet.

„To bode te že zvedeli“ — je okrajnega glavarja odgovor — „za zdaj je dovolj, da ne tajite, da ste tako ali enako govorili.“

„Ne tako in ne enako“ — se upré odločno gospod župnik — „moje besede — in prav dobro se jih še spominjam — so bile te-le.“

In pové besede svojega govora, kakor so bile spredaj že navedene.

„Bo pač treba prič za to“ — omeni okrajni glavar — „daljna razprava bo tako pri deželni sodnji, kateri moram po vsem tem oddati vse spise v preiskavo. Žal mi je, ker do zdaj od vas ni bilo nič slabega slišati in ste bili znani za mirnega duhovnika.“

Gospod župnik gre in ugiba, kdo bi bil tako hudoben, da bi s krivo tožbo njega hotel pogubiti. Bal se preiskave ni, ker mu je bila vest lahka, in gotovo bi ne bil nikomur nič povedal, ako bi se ne bil spomnil, da ima iskati prič za svoje besede v cerkvi. Kje jih bo iskal? Kje drugje ko pri Petelinu! Zvečer se podá tje in najde tam tudi učitelja. Ta

ravno bere in poslovenjuje očetu obširen nemški spis in je z njim že skoro pri koncu. Petelin je ves razjarjen in podpira glavo s pestjo, druga pest pa je na mizi, ob kateri sem ter tje buta.

„No, kaj imate tako važnega?“ — praša župnik, ko je sedel za mizo.

„Ej, zavoljo Janeza je, Bog mu prizanesi“ — odgovori oče — „zdaj mi je natvezil pravdo, pa naj vam učitelj pové, jaz grem po vina.“

Učitelj v kratkem razloži gospodu župniku, da dr. Zvitovič toži v imenu Janeza očeta Petelina, češ, da je s pogodbo z zetoma hotel svojega sina spraviti ob pristojni mu delež od premoženja, in da ta tožba zamejuje pogodbo kot neveljavno in protipostavno, če se oče Petelin ne izkaže s pismi, ktera bi potrdila, da je Janezu že izplačal vse, kar mu gre.

V tem pride oče Petelin, ki je odličnejim gostom še zmiraj vina donašal, čeravno ni bil več gospodar.

„Ali ni to res strašno?“ — se obrne proti gospodu župniku — „kaj mi bo storiti, svetujte mi!“

„Ne bo drugače, da si najamete odvetnika ali advokata, da bo delal za vas, ker vi sami niste zmožni boriti se s tistimi paragrafi“ — reče župnik.

„Jej, jej, še v starih letih pride kaj tacega ná-d-me“ — tarna oče — „in to vse zavoljo mojega spridenega študenta.“

„Saj se meni skoro ravno tako godi“ — reče župnik — in pové, zakaj je bil v mesto k gospóski poklican in kaj je tam zvedel. Oba poslušalca strmita nad tako hudobijo, a oče Petelin reče:

„To je storil Miha, Juri, ali pa Rokec, če ne vsi trije, nobeden drug.“

„In za vsem tem tiči Janez, verjemite mi!“ — pristavi učitelj.

„Mogoče, ker je ta ljudi spridil in nahujskal“ — pravi župnik — „pa jaz se nič ne bojim. Samo sitnosti bodo in treba mi bo prič. Ali bota vidva pričala, kako sem jaz govoril?“

„O, kaj pa da, pred vsakim in na vsako prisego“ — obljubita Petelin in učitelj, prvi pa še pristavi: „Najbolj pa vé to stari Potokar in tudi Matiček, bota šla pa še ta dva, saj bota šla rada. Dobi se jih pa tudi še več.“

Černovicam, in bi nam bili dali v Ljubljani še vseučilišče, če bi bili prosili nemškega.

Mi Vam, gospoda levica! prav s srca privoščimo Vaše nemške šole, pa ravno zato se Vam bo umevno zdelo, če enako pravico zahtevamo tudi za se in tirjamo, da se za pol-drugi milijon Slovencev srednje šole vredé tako, kakor bodo za naš narod primerne. Če pa to tirjamo za vse dežele, po katerih bivajo Slovenci, moramo to še s tem večjo odločnostjo tirjati za deželo kranjsko, ker Kranjska ni dežela z mešanim prebivalstvom tako, kakor nekatere druge. Zato se moramo vpreti izreku mariborskega poslanca, ki je trdil, da je skoro po vseh srednjih šolah po Kranjskem in Štajarskem tako, kakor v Mariboru, in da mora biti s podukom po drugih šolah ravno tako, kakor zahteva on za mariborske. Saj je znano, da ravno Maribor je eno tistih mest, ki so bila zadnji čas svojemu rodu slovenskemu narodu, najhujše odtujena in ponemčena.

Kar se pa posebno Kranjske tiče, tam ni pravega mešanega prebivalstva, kajti kakor zadnje ljudsko število kaže, je v deželi 450.000 Slovencev in ne prav 20.000 Nemcev, pa ne po vsi deželi med slovenskim prebivalstvom raztresenih, ampak skupaj v svojem kočevskem okraji in na Fužinah (Weissenfels) tik ob meji koroški.

Vsi oni, ki so se prej štilili za Nemce, zdaj pa le za „liberalno“ stranko, in so zahtevali nemških šol, so — izvzemši nekaj uradnikov tujcev, ljudje čisto slovenskega rodu, ki so se le zavoljo dobička, katerega je do zdaj nesla nemško-liberalna vera, oklepali nemške stranke, svoje otroke v srednje šole vpisavali za nemce in jih celó odvezavali od poduka v slovenščini; njih starši pa morda še zdaj v kaki vasi kje s svojimi sosedi govoré slovenski, ker drugzega jezika nobenega ne znajo, in ne strmé malo, kako da je njih sin kar čez noč postal Grman (Nemec). (Levica se smeje.) Da nam taki „nemci“ niso Nemci, in da nam toraj ne more biti prav, če se njih otroci oproščujejo učenja slovenščine — kar bi pa ob splošnem podučevanju v slovenski materinščini nikakor mogoče ne bilo, to bote, gospóda, tem lažje razumeli, ker se morajo otroci staršev, kateri svojega slovenskega rodu ne zatajujejo, učiti obeh jezikov, potem pa, dokončavši svoje študije, se pri prošnjah za službe vendar le

nazaj porivajo za one, ki se slovenskega jezika z lenobe niso hoteli učiti, in se zavoljo svoje slovenske narodnosti še preganjajo.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 28. aprila.

V kratkem se bo razglasil ministerski ukaz, s katerim se bo zapovedalo uradom na **Českem**, da morajo spoštovati narodno ravnopravnost. Urađovalo se bo v nemškem in českem jeziku, kakor bodo stranke zahtevale. Po tem takem morajo tudi uradniki obeh jezikov zmožni biti.

Radovedni smo, zakaj se isto ne določi tudi za **Kranjsko** deželo, ki je vendar skoraj izključljivo slovenska. Pri nas se ravnopravnost prav nič ne spoštuje. Ko je naš vrednik zahteval slovensk poziv, sklicevala se je deželna sodnija na nek ministerski ukaz, vsled katerega se s takimi strankami slovenski občuje, ki nemščine niso zmožni. Ali bo pač ta ukaz še nadalje svojo veljavo obdržal? Sicer se pa tudi tega ukaza ne drže. Pravili so nam tudi taki ljudje, ki nemščine niso zmožni, da dobivajo vse le v nemškem jeziku pisano od uradov. Kdaj se bo pri nas kaj zboljšalo v tem oziru?

V **državnem zboru** je bila sprejeta tudi resolucija o slovenskih pripravnicah v Ljubljani in Mariboru. Nemškutarji so kar zeleni od jeze, pa si ne morejo pomagati. „Tagblatt“ predrzno napada spoštovanega poslanca ljubljanskega mesta, viteza Schneida, ker se je za slovenščino potegnil. Isti „turški“ listič tudi z veseljem ponatiskuje govor mariborskega Duhača. Odkar so se pri zadnjih volitvah v državni zbor grablje zlomile, nemajo kranjski nemškutarji tam nobenega govornika à la Dežman, in v tej sili se oklepajo štajarskih nemškutarjev, katerih ideje taki stranki primerno zastopata doktorja Duhač in Foregger (recte Podrekar.) Počasi bo tudi tema dvema tal zmanjkalo pod nogami, kakor jih je zmanjkalo Dežmanu, Seidlu, Suppanu, Hočevanju, Schafferju, itd.

Vnanje države.

V **Albaniji** vre. Albanci napadajo srbsko ozemlje, se ustavljajo z orožjem Črnigori, grozé Grkom in kljubujejo celi Evropi, in to vse pred očmi turške vlade, ktera ali neče ali

ne more krotiti tega divjega naroda. Mi nismo za to, da bi se Albanci zatirali, in da bi se v času, ko so drugi balkanski narodi več ali manj že svobodni in samostojni, Albanci delili kakor ovce med druge države; mi verujemo, da Albancem težko dene, kako se prilepí en kos Albanije Srbiji, drugi kos Črnigori, tretji kos se hoče izročiti Grkom, četrty naj bi ostal pod Turčijo. Da je tako prišlo, krivi so diplomati, ki za Albance niso nič storili, krivi so pa tudi Albanci sami, ker se niso hoteli pridružiti Srbom in Bolgarom v boju zoper Turka, temveč so še raje Turčina branili. Kot prijatelji Turčije ostali so pri Turčiji, dokler je še kaj bo v Evropi. Ena stvar pa se pri tem opravičati in zagovarjati ne dá, namreč hinavska prekanjenost in slabost Turčije. Če je Turčija res tako slaba, da Albancev brzdati ne more, potem naj se odreče gospodstvu nad tem narodom, ali pa naj jej evropske vlade to deželo vzamejo, ter naredé iz nje samostalno kneževino. Toda Črnogorci so prepričani, da je to le perfidnost turška in prazen izgovor. Turki še nalašč ščujejo Albance na Črnogorce, in verolomno so jim izročili ozemlje, ktero je bilo za Črnogoro izgovorjeno.

Kakoršne se stvari zdaj kažejo, še dolgo ne bo miru v turških deželah, morda pride celó do nove velike vojske, kjer se bodo združili Bolgari; Grki bodo pograbili svoje pokrajine, in z Albanci bo tudi treba nekaj začeti. Tí ne pojdejo s Turki v Azijo, ker oni so že od pamtveka prebivali v teh deželah, prej ko Turki, prej ko Slovani, morda celó prej ko Grki.

Iz **Anglije** se poroča, da sta Granville in Hartington postala ministra. Gladstone je prvomestnik ministerstva.

Na **Francoskem** v mestu Lille so bili že prvi nemiri zaradi tistih dekretov zoper jezuite. Policija je zaprla več teologov, ki so se demonstracije zoper vlado vdeležili.

Domače novice.

V Ljubljani, 29. aprila.

(*Ljubljansko mestno starešinstvo*) ima jutri 30. t. m. sejo, v kateri voli novega župana, podžupana in 8 magistratnih odsekov. Ta dan je ravno petek in — zadnji april, toraj bomo dobili že zopet Lašana in Šraja.

(*Lastniki mestne vojaške kasarne v Trnovem*) so imeli v nedeljo občni zbor pod predsedstvom gosp. J. N. Horaka, pri katerem so se v novi odbor volili gg.: J. N. Horak, H. Ničman, A. Maršalek in J. Regali. Med drugim se je sklenilo, ker bo treba pripraviti prostora za več vojakov nego ga je zdaj, kasarno razširiti, kar bo stalo 10.000 glđ. 4000 glđ. gotovine društvo že ima, 6000 glđ. pa se bo od branilnice vzelo na posodo. Vse premoženje društva znaša 44.152 glđ. in se je zadnje leto za 363 glđ. pomnožilo.

(*Zoper novega deželnega predsednika g. Winklerja*) ljubljanski „turški list“ sila strastno piše in mu obeta, da ga nemškutarji, med katerimi je največ c. kr. uradnikov, ne bodo sprejeli z zaupanjem, ker se preveč slovenskega kaže. Se bo pač milo zjokal gospod Winkler, ko bo to videl! Saj ni predsednik nemškutarjev, ampak predsednik dežele in da ga je ta vesela, o tem je dobil pač že dosti dokazov. — Ta nečisti list prinaša tudi Slovence zaničevajoči govor štajarskega renegata Duhača v državnem zboru.

(*Kranjski poslanci*) so oni teden napravili banket dež. predsedniku g. Winklerju, o katerem pa še pričakujemo poročila z Dunaja.

„Če bo treba! Pa sta menda že dva zadosti“ — sklene gospod župnik.

„Glejte no, kam pa te-le ženo?“ — zapije Petelinova mati v sobo.

Vsi šinejo kvišku k oknam in vidijo tam žandarje, ki ženo več zvezanih fantov skoz vas. „Bodo menda tisti, ki so na Potoku pretepli našega Janeza, pa le premalo“ — reče Petelin, mati pa se spusti v jok in tarna na ves glas:

„Kaj sem se jaz reva pregrešila, da mi je Bog dal takega sina!“

Gospod župnik tolaži, da tega ni kriva ne ona ne oče, toraj ni treba jej tarnati. Bolje bo, če moli za-nj, da bi ga Bog spravil zopet na pravo pot.

O takih okoliščinah ni čuda, da so se razšli vsi precěj zamišljeni in potrti. Stari Petelin se je drugi dan podal — s svojim zetom učiteljem v mesto k doktorju, ki je bil pisma delal, ter mu pokazal tožbo. A ta je rekel, da je on odgovoren le za pravilnost, ne pa za resničnost pisem, ktera je naredil po tem, kar so mu povedali, in po njih že-

ljah. Če kdo ugovarja zdaj, naj si oče Petelin poišče advokata, ki bo branil ga.

To ni bilo nič veselega, podasta se toraj oba k znanemu narodnemu advokatu, katerega jima je bil gospod župnik priporočil. Ta ju prijazno sprejme, si dá k tožbi dati še ustmena pojasnila in spusti oba, ko je oče dal „aro“, s trdnim zagotovitvilo:

„Nič se bati. Tako ga bomo ugnali, da bo veselje. Vas bom že poklical, kedar bo treba, v tem pa bodite brez vse skrbi.“

Veliko boljše volje prideta domú, kjer ju Nežika čaka pri Petelinu z velikim pismom. Učitelj ga odpré, bere, obledi in ga vrže na mizo.

„Kaj pa je?“ — praša Nežika skrbna. „Premeščen sem 30 ur od tod v hribe in moram koj odriniti“ — črhne učitelj.

Nežika v jok, tudi drugi pridero skup in tarnajo, a oče Petelin vstane in reče:

„Idiva k gospodu župniku, če je on moje misli, bomo tistemu prevzetnemu šolskemu nadzorniku že eno zasolili, da se bo v jezik vgriznil.“ (Dalje prih.)

(Ljubljanski porotniki) za prihodnjo sesijo so: Zeschko Alb. iz Ljubljane; Tavčar Karl iz Ljubljane; Škofic Janez iz Ljubljane; Štrukelj Franc iz Ljubljane; Telban Valentin iz Brezovice; Lončar Jernej iz Žigante vasi; Alfons grof Auersperg iz Ljubljane; Gazdek Ignacij, cunjar iz Ljubljane; Ločnikar Tomaž iz Viča; Schiffer Viktor iz Ljubljane; Eberl Adolf iz Ljubljane; Burger Matija iz Postojne; Ledenik Alfred iz Ljubljane; Stöckl Ernst iz Ljubljane; Treun Matevž iz Ljubljane; Povše Anton iz Stepánje vasi; Igljč Franc z Doba; Šepetavec Jurij iz Stepánje vasi; Gnezda Anton iz Ljubljane; Samassa Albert iz Ljubljane; Ditrih Andrej iz Vipave; Novak Anton iz Stepánje vasi; Kaš Franc iz Ljubljane; Trdina Jožef iz Ljubljane; Milavec Andrej iz zgorenje Planine; Hren Franc iz Ljubljane; Peternej Albin, dež. uradnik v Ljubljani; Perdan Janez iz Ljubljane; Steinroser Karel, komi v Ljubljani; Ferlinec Franc iz Ljubljane; Lukman Franc iz Ljubljane; Plautz Janez iz Ljubljane; dr. Jožef Kosler iz Ljubljane; Klemenčič Ferdinand, inženir iz Ljubljane. Namestniki pa so: Žagar Valentin, Barbič Janez, Pretner Anton, Čačak Franc, Lininger Janez, Pogorelec Ernst, Jevc Matevž, Kotnik Anton, Šarabon Ignacij — ti vsi iz Ljubljane.

(Vabilo) gospodom udom narodne čitalnice v občni zbor, v soboto 1. maja ob pol 8. uri zvečer v čitalnični dvorani. Edini predmet temu zboru je volitev odbora vsled novih družbinih pravil, potrjenih od sl. c. k. deželne vlade z dopisom od 23. aprila 1880, št. 2362, ki se v §. 10. glasijo tako-le:

„Za oskrbljevanje društvenih opravil in imetka volijo v smislu §. 6. točke 4 vsi udje v občnem zboru za eno leto petnajst odbornikov, izmed katerih ima dvanajst pripadati plačujočim, trije pa izvršujočim društvenikom. Odbor si potem iz svoje srede izbere predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in knjižničarja.“

V Ljubljani 26. aprila 1880.

Odbor čitalničin.

(„Niks böhmisch“) je geslo nemških uradnikov na Češkem, kakor pri nas „niks slovensch.“ „Politika“ poroča sledečo smešno dogodbo. Nekdo je pisal iz Reichenberga v Prago z naslovom: „Gospodu Josipu Andjelu, kavarna London v Pragi“ v češkem jeziku. Poštni uradnik ni razumel druge besede ko London, in je res pismo na Angleško poslal. V Londonu pa je uradnik „kavarna“ bral za „Kanada“ in je poslal pismo v Ameriko. Še le v Ameriki se je našel uradnik, ki je češki razumel, ter zapisal na pismo „Prag“ ter ga poslal nazaj v Evropo. Čez nekaj mescev je tako pismo res prišlo srečno v Prago, ter se izročilo adresatu v „café London.“ Iz tega se pač vidi, kako potrebno bi bilo tudi za Nemce, ko bi se nekoliko slovanščine učili v šolah, namesto da nam svojo nemščino silijo, sami pa se nečejo nobenega jezika učiti.

(Za posušenje ljubljanskega mahu.) Te dni je zbran v Ljubljani cel zbor strokovnjakov, ki se posvetujejo, kako bi se dal ljubljanski mah posušiti. Ti strokovnjaki so: Viši stavbeni svetovalec Indra, nadinženir Podhagsky, nadinženir Hobohm, inženir pl. Salvini, in dr. Vicentini. Tem se bo pridružil še ljubljanski močvirski odbor. Ti izvedenci, upamo, bodo vprašanje našega močvirja za dober korak na prej pomaknili, ako je ministerstvo poljedelstva pri volji, za našo deželo kaj storiti. Bog daj!

(Valvazorjeva hiša v Ljubljani.) Po naključbi se je pozvedelo, kakor gosp. P. Radics poroča, za hišo, ki je bila nekdanja lastnina pre-

slavnega našega Valvazorja, oziroma njegovih naslednikov. Našel se je namreč akt iz prejšnjega stoletja, v katerem stoji med knezom Auerspergom in pa njegovim sosedom, ki je bil lastnik hiše števil. 12 v gosposkih ulicah, ktera je sedaj lastnina gospe Terpinčeve. Sukala se je takrat pravda med knezom Auerspergom in baronom Valvazorjem zaradi ozkih ulic („wegen des engen Gassels, so zwischen dem Fürstenhof und des Freiherrn von Valvasor Hause gelegen“). Konec te pravde je bil, da so te ulice bile kot posestvo Auerspergovo priznane. Pl. Radics v tem poročilu nado izrekuje, da bode rodoljubna posestnica te hiše, gospa Terpinčeva, primerno ploščo v hišo vzi dati dala, po kateri bi bil ohranjen spomin na zgodovinsko to hišo.

(Auch-žurnalist!) V dunajske liste se telegrafira, da je gosp. Winkler že v Ljubljano došel. Kakor čujemo, izvirajo ti telegrami od onega mogočnega moža, ki je nas zmirjal z „auch-žurnalist“. Ta slavni žurnalist bi moral vendar vedeti, da se g. Winkler še v državnem zboru mudi.

Listnica vredništva.

Gosp. S. v M. in drugim. Več spisov zadnji čas ni moglo priti na vrsto zavoljo nujnega preobilnega blaga z državnega zbora. Izmed teh so nekteri že prehiteni po drugih dogodbah, kar jih bo pa še za rabo, jih bomo porabili.

Gosp. J. v C. Od Vas nismo prejeli nobenega dopisa, toraj tudi ne vemo pomena poslane nam „dopisnice“.

Gosp. P. J. v K. Predno moremo kaj obljubiti, moramo pač vse delo v rokah imeti in površno pregledati. Z začetkom samim, če prav mnogo obeta, nam ni veliko vstreženo.

Gosp. L. P. v L. Pesmi niso za političen list. O drugem ste lahko brali v našem listu že pred par meseci obširneje razpravo.

Gosp. A. M. v G. „Dramatičnega društva“ knjige in igre se dobivajo najkrajše od tega društva, ki tudi najbolje vé, ktere ima na prodaj ali kako dobiti tudi ne še tiskane v prepisu.

Gosp. ? v L. V zadnjih dveh naših listih je o tem obojem že dosti obširno poročilo, več mi sami ne vemo.

Gosp. M. K. v P. Se ne spominjamo, da bi bilo to kedaj v našem listu. Morda v „Narodu“?

Več čast. gosp. „Pet. Jan.“ se že sproti posebej tiska, toraj ga bote lahko dobili po prav nizki ceni. Knjižica ne bo preveč obširna, ker se povest bliža koncu.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 10 gld. 41 kr.; — rež 6 gld. 81 kr.; — ječmen 5 gld. 39 kr.; — oves 3 gld. 56 kr.; — ajda 5 gld. 39 kr.; — proso 5 gld. 39 kr.; — koruza 6 gld. 66 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 40 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; — masla kilogram 82 kr.; — mast 70 kr.; — špeh frišen 56 kr.; špeh povojen 60 kr.; jajce po 1¹/₂ kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 54 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjsko meso 60 kr. — Sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr. slama 1 gld. 78 kr. 100 kil; drva trde 7 gld. mehke 5 gld.

Eksekutivne dražbe.

3. maja. A. Butscher (1) v Ljubljani;
4. maja. Anton Frank (3) iz Čelja (1900) v Bistrici; Anton Pevec (1) iz Luže (1532) v Trebueu.

7. maja. Jože Želko (3) iz Narina v Postojni; Anton Cepirlo (3) iz Kala, v Postojni; Janez Kroker (1) iz Toplega Rebra (641) v Žuženbergu; Leopold Požlep (2) v Kranji; Matej Maslo (3) iz Selca, v Postojni; Anzelmi Novljan (3) iz St. Ožbalta (8778) v Brdu;

8. maja. Janez Primce (3) iz Iške vasi (3743) v Ljubljani; Franc Podboj (1) iz Mrzlega polja, v Postojni; Marija Simončič (1) iz Roviš (768) v Krškem; Anton Procener (1) iz Struže (570) v Krškem; Marija Žnidaršič (3) iz Ceste, v Laščah; Franc Krašovec (3) iz Bele Cerkve (750) v Kr-

škem; Neža Purkhart (1) iz Gmajne (200) v Krškem.

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne v lite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(14) Podnart, Kropa, Gorenjsko.

Popravljam tudi **stare ure** na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.

Naznanilo.

Po sklepu likvidacijskega odbora se ima 3. v občnem zboru deln. čarjev 20. t. m. enoglasno sklenjeno doplačilo 24 gld. na vsako delnico v dveh obrokih, in sicer prvi najdalje **do konca maja, drugi do konca avgusta 1880** pri bankni kasi doplačati.

Po preteku teh obrokov se bodo zamudne obresti priračunile. (2)

Likvidacijski odbor prve občne banke „Slovenije“ v likvidaciji.

V Ljubljani 22. aprila 1880.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji, Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko

je edino pomagalo

spomladansko zdravilo.

Devoljeno od	Poskušeno	Vsled patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme ponajati.
7. grudnia 1858.	spoznano.	Dunaj 12. maja 1858.

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in sifilitične bule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepeča slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zapreje v spodnjem telesu, polucije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, bule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije, ker ima to moč, da vse rezveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred katerimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lasnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom. Rizzoli, lekar v Novem mestu.

Telegrafične denarne cene 28. aprila.

Papirna renta 72.60 — Sreberna renta 72.10 — Zlata renta 88.85 — 1860letno državno posojilo 130.75 — Bankine akcije 837 — Kreditne akcije 297.75 — London 117.80 — Ces. kr. cekini 5.62 — 20-frankov 9.50

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.